

Laboratorij za preventivna istraživanja
Odsjek za poremećaje u ponašanju

Zagreb, 4. listopada 2018.

Objava za medije

Tim znanstvenica objedinjenih u Laboratoriju za preventivna istraživanja, Odsjeka za poremećaje u ponašanju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, je 28. rujna 2018. godine na znanstveno-stručnom skupu „Kako omogućiti pozitivan razvoj mladih u Hrvatskoj“ prvi puta predstavio rezultate istraživanja u projektu „Pozitivan razvoj adolescenata grada Zagreba: analiza stanja“. Istraživanje je provedeno u studenom i prosincu 2017. godine u partnerstvu s Gradom Zagrebom i uz podršku Agencije za odgoj i obrazovanje, a pod voditeljstvom doc.dr.sc. Mirande Novak. Projekt je financijski podržan Sveučilišnom potporom (2017. godine).

Cilj istraživanja je bio ispitati pokazatelje pozitivnog razvoja, rizična ponašanja i internalizirane probleme na uzorku adolescenata Grada Zagreba.

U istraživanju je sudjelovalo 25 srednjih škola Grada Zagreba (34,7% učenika iz gimnazija, 44,8% učenika koji pohađaju četverogodišnje programe, njih 13,9% koji pohađaju trogodišnje programe te 3,8% učenika iz vjerskih škola). Ukupno je u istraživanju sudjelovalo 4.821 mladih u dobi od 14 do 19 godina (prosječna dob 16,2 godina). S obzirom na spol u istraživanju je sudjelovalo 44% učenika, 48% učenica, a njih 8% nije izjasnilo.

Rezultati istraživanja, u odnosu na pokazatelje pozitivnog razvoja, pokazuju da gotovo 80% mladih ima visoke aspiracije za budućnost i planira upisati fakultet ili neku visoku školu. Iznenaduje da je privrženost školi niska (više od 60% učenika uglavnom ne voli ići u školu i misli da je sadržaj većine predmeta nezanimljiv) iako je prosječna ocjena školskog uspjeha vrlo dobar na razini ukupnog uzorka.

Utvrđeni su i zaštitni i osnažujući mehanizmi: oko 85% mladih navodi da imaju prijatelje s kojima mogu razgovarati i koji im pružaju podršku kada im je teško. Podrška roditelja/drugih odraslih je, iz perspektive mladih, također visoko procijenjena. Stupnjem bliskosti u obitelji zadovoljno je oko 75% mladih, a obiteljskom komunikacijom zadovoljno je njih nešto manje od 70%.

U odnosu na rizična ponašanja, podaci pokazuju kako je 22% mladih markiralo (izostajalo iz škole bez isprike) jedan ili više dana na mjesečnoj razini. Učestalost markiranja raste s pohađanjem viših razreda srednje škole. Vršnjačko nasilje je relativno visoko prisutno te 37,4% mladih izvještava da je barem jednom ili više puta svjedočilo vršnjačkom nasilju u zadnja 4 tjedna, a njih 17% je i samo bilo žrtvom vršnjačkog nasilja. Fizičko nasilje u partnerskoj vezi doživljava 13,5% mladih. U odnosu na kockanje, najčešće ponašanje je sportsko klađenje (19,5% mladih se kladilo na sportske rezultate u zadnja 3 mjeseca), što je ponašanje u koje se upuštaju uglavnom mladići.

Kada se govori o konzumiranju sredstava ovisnosti, mladi najčešće konzumiraju alkohol te je njih 65,5% konzumiralo alkohol u zadnjih 30 dana. Ukoliko se pogledaju razlike u konzumaciji alkohola u odnosu na dob, u 4. razredu srednje škole 96,3% mladih je barem jednom u životu konzumiralo alkohol, a njih 85,2% je alkohol konzumiralo u zadnjih 30 dana. Pri analizi ovih podataka ne treba zaboraviti činjenicu da je točenje i prodaja alkohola mladima do 18. godina u Hrvatskoj zabranjena zakonom. Marihuana je drugo sredstvo ovisnosti koje mladi najčešće konzumiraju: njih 26,6% je marihuanu koristilo barem jednom u životu, a njih 14,2% barem jednom u zadnjih 30 dana. Isto kao i kod alkohola, konzumiranje raste s porastom dobi, tako je u 4. razredu srednje škole 38,5% mladih marihuanu konzumiralo barem jednom.

Kada se govori o mentalnom zdravlju adolescenata, vidljiva je visoka razina internaliziranih problema. Tužno i bezvoljno tijekom zadnja dva tjedna osjećalo se gotovo 30% mladih, njih 14,5% je barem jednom u životu ozbiljno razmišljalo o počinjenju samoubojstva, 9,4% je izradilo plan suicida te njih 4,4% izvještava da su pokušali suicid. Oko 30% ispitanih mladih izvještava o ozbiljnim simptomima anksioznosti i njih oko 20% izvještava da ima ozbiljne znakove depresivne simptomatologije i stresa. Važno je napomenuti kako ovi postoci nemaju kliničku značajnost i nikako ne sugeriraju da bi se tom dijelu populacije mogao dijagnosticirati poremećaj, ali svakako upućuju na to da je za ovaj dio populacije nužna intervencija i posebna pažnja.

U istraživanju se pitalo mlade i o broju doživljenih stresnih događaja. U odnosu na velike stresne doživljaje njih oko 30% je doživjelo tešku bolest ili tešku bolest člana obitelji dok je oko 10% ispitanih adolescenata navelo da su doživjeli smrt člana obitelji ili bliskog prijatelja. Razvod roditelja doživjelo je 15% ispitanih adolescenata. U odnosu na svakodnevniije stresne događaje posebno se izdvajaju prekidi partnerske veze i poteškoće u odnosu s vršnjacima (oko 30% uzorka) i nesuglasice među i s roditeljima (oko 25% uzorka).

Zaključno, kao snage mladih Grada Zagreba mogu se izdvojiti visoke aspiracije u budućnosti, podrška prijatelja, roditelja i drugih odraslih te relativno visoko zadovoljstvo stupnjem bliskosti u obitelji. Od rizičnih ponašanja najčešće se javlja konzumacija alkohola i marihuane te visoka stopa vršnjačkog nasilja. Visoka je i razina internaliziranih problema mladih.

Prikazani rezultati istraživanja, kao i daljnje analize, mogu biti temelj znanstveno-utemeljenom planiranju učinkovitih preventivnih intervencija, strategija, akcijskih planova te mjera za mlade u području prevencije problema u ponašanju mladih (i uključivanja mladih u rizična ponašanja) i promocije mentalnog zdravlja, i od strane stručnjaka i od strane donositelja odluka.

Istraživački tim:

Doc.dr.sc. Miranda Novak, voditeljica projekta

Izv.prof.dr.sc. Martina Ferić

Izv. prof.dr.sc. Valentina Kranželić

Doc.dr.sc. Josipa Mihić